Tečaj XV. **NOVICE** List 1.

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako **sredo** in **saboto**. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v saboto 3. januarija 1857.

Le naprej!

Čas je tisto silno kolo, ktero suče svet neprenehoma, ž njim pa ljudstva, ki živijo na njem. Kolo to pa je tako veliko, da ne pride več tje nazaj, odkodar se je sukati začelo. Stvarnik naš nas je posadil v to kolo, da se sučemo v njem in nam je um dal, da se deržimo v tem kolesu, da ne pademo ž njega. Kdor se ne poslužuje tega nebeškega darú, se bo vertoglav lovil morebiti nekoliko let v tem krogoteku, pa obderžal se ne bo, padel bo na glavo in v nadlogah obležal ali celó konec storil.

Z drugimi besedami se to pravi: Z novimi časi nastopijo nove potrebe; v novih potrebah pa je treba iskati novih pripomočkov, da človek zadobí to, česar potrebuje.

Kmetijstvo in obertnijstvo sta dva imenitna stanova v družbi človeški; brez nju bi ljudjé ne mogli živeti.

Vprašamo tedaj: ali je mogoče, da bi ravno ta dva stanova, ker ju kolo časa naj bolj tira, môgla ostati v svojih delih in opravilih pri starodavnih šegah? Če bi kmetovavec in obertnik delal po starem: ali bo zadostil potrebam svojim in temu, kar terjajo ljudjé od njega dan današnji?

Res je sicer, da žito je še zmiraj tiste podobe kakor je nekdaj bilo; tudi klaja ni premenila svoje; deteljno seme je še zmiraj drobno kakor je nekdaj bilo. Al vprašanje je: ali tista mera, ki jo je preded tvoj nekdaj prideloval za svoje potrebe, zadostí tudi tebi dan današnji, — al moreš shajati danes, ako jo prideljuješ s tistimi stroški, kakor jo je prideloval tvoj stari ded? Ali je tudi tisti kup klaje, ki jo je pridelal stari oče, tudi tebi še danes zadosten, da moreš si rediti toliko živine, kolikor je sedaj potrebuješ za svoje potrebe?

In ti obertnik in rokodelec: ali bota še kresala dan današnji ogen s „cundrom“ po stari šegi? Hitrejše in cenejše se mora sedaj luč prižigati kakor nekdaj, — to je, z novimi znajdbami, ki jih obertnijstvu na roko dajejo natoroznanske vede in posebno kemija, mora napredovati obertnik in rokodelec; ako ne, zaostajata za drugimi, ki lepše blago izdelujejo pa tudi cenejše.

Ni namen naš tukaj na dolgo in široko popisovati, kako je kmetijstvo in obertnijstvo od leta do leta napredovalo, da je doseglo tisto stopnjo, na kteri se znajde dan današnji, in ktero je moglo doseči, da je zadostilo potrebam, ki so jih nanašali različni časi. Mislimo se nazaj za 300 let. Po vsem polji našega cesarstva nikjer takrat niso vidili nobenega peresca detelje. Leta 1567 še le je začel Benečan Kamilo Torello učiti, naj začno kmetovavci sejati deteljo; popred ni bilo ne duha ne sluha od nje. Mislite si, da bi dan današnji detelje ne imeli, kaj bi počeli? Lahko pa je tudi spoznati, koliko prekucijo je napravila detelja na polji vseh dežel, in za koliko je ta drog časa spravil poljske pridelke naprej. Popred so mogli kmetovavci le toliko živine rediti, kakor so dobili klaje iz spašnikov in senožet, — sedaj je moremo rediti veliko več, ker nam tečne klaje obilo dajejo deteljša; — žito za žitom se je leto za letom sejalo na ravno tistih njivah, ki zatega voljo niso mogle tako rodovitne biti kakor so sedaj, ker jih je žito izpilo in plevél prerašal; detelja pa je zrahljala zemljo, zaterla plevél in orodovitila polja, da niso bile več pervim podobne.

Pa takrat so še mogli tudi brez deteljš izhajati ljudjé, ker jih je bilo veliko manj in tudi manjše potrebe so imeli. Sedaj je vse drugać: ljudstvo se množí od leta do leta bolj, potrebe so pa tudi čedalje večje. Če je bilo izperva že zadosti, da se je le malo detelje sejalo, se je kmali pokazalo, da je je več potreba. Dolgo časa spet je prešlo, preden se je znajdla neka moč, ktera čudovito pospešuje deteljno rast, — kdo izmed umnih kmetovavcev ne pozná mavca ali gipsa, kteri res dela čudeže na senožetih!

Pa s klajo še nismo dospeli do konca; še zmiraj je več potrebujemo kakor je prideljujemo. Pri vsem tem, da smo z obilnišo klajo povzdignili živinorejo na višjo stopnjo, gré iz našega cesarstva vsako leto še zmiraj okoli 4 milijone srebernega dnarja v ptuje dežele za živino. Namesto da bi naši domači kmetovavci spravili v svoj žep te lepe dnarce, segajo ptujci po njih in so veseli.

Ali pa so današnji časi še morebiti posebno taki, da kličejo kmetovavcem in obertnikom z ogromnim glasom na uhó: Naprej!

Da! ravno naši časi so taki. Tisti veliki potres sveta, ki je bil leta 1848, je prekucnil veliko veliko na svetu v vseh rečéh in dal poprej zlo zaspanemu svetu vso novo podobo. Desetina in tlaka sté padle in oprostena je zemlja tistega jarma, ki jo je težil toliko let; — colne meje ogerske in horvaške so padle, ki so overale prosto vožnjo mnogoverstnih pridelkov v druge dežele cesarstva; dolgočasne vojske in nove deržavne naprave so pomnožile stroške deržavne in zatega voljo tudi davke.

Da v kratkem rečemo: vse drugačno življenje je nastopilo.

Al s tem še nismo pri kraji; največja prememba sveta nas čaka, kadar bojo železnice na vse strani dodelane.

Železnice so za občinstvo ena največjih dobrot. Res je, da pervi čas zadenejo nektere kraje hudo, — al čas, kakor smo izzačetka rekli, je tisto silno kolo, ki ne praša za ene leta, ne za življenje enega človeka; celó življenje enega rodú mu je le mala pičica v velikem krogu. Železnice so tisti veliki pripom ogleji, da daljni daljni kraji, kteri niso bili popred v nobeni zavezi, so si sedaj sosedni. Kdor, če še tako deleč, ima kaj prodati, sedaj lahko naloží, hitro in cenó spravi v daljne kraje. Pa to, kar naloží na železnico in spečati hoče na ptujem sejmu, mora biti dobro, lepo in kolikor je mogoče tudi cenó. Po železnicah je kmetovavcu in obertniku priložnost dana pridelke in izdelke lahko spečati kamor koli; — kdo bi bil še pred malimi leti mislil, da bomo iz naših krajev peljali živino, poljske in obertnijske pridelke v Pariz! — kaj bi bil naš preprosti Jaka iz Fužin mislil, da pride kdaj v Pariz!

Pa kakor polajšujejo železnice prodajo blaga križem po svetu, tako pa nam tudi vozijo in bojo vozile še veliko več ptujih pridelkov in izdelkov v naše dežele, da bomo imeli marsikaj na zbero, in da nam ne bo treba domačega kupovati, ako je slabeje in dražje memo ptujega. Tako bo železnica, sicer velika dobrotnica občinstvu, pa tudi šiba domačim, ki se ne bojo zdramili iz navadnega spanja in napredovali tako kakor terja

sedanji čas. Da je to gola resnica, se iz tistega malega izgleda lahko razvidi, ki smo ga omenili v lanskih „Novicah“, da namreč sirovo maslo (puter) že sedaj po železnici vozijo iz Dunaja v Zagreb na prodaj, čeravno bi horvaški kmetje, ki imajo dosti živine, prav za prav, ako bi s časom napredovali, lahko vozili svoje maslo na Dunaj!

V obertnijstvu pa se pričakuje še druga velika premenba; morebiti že pride to leto. Sedaj še veljavne postave zastran obertnij in rokodelstev, ktere zaderžujejo, da ne more vsak, čeravno ima vednost in zmožnost samostojno — na svojo roko — obertnijstvo in rokodelstvo začeti, se bojo morebiti popolnoma ali saj deloma prenaredile in proste bojo potem naše obertnije in rokodelstva, razun nekterih, kterim se zavolj občnega prida ne more dovoliti prostost. Ako pride ta postava na dan, se bo dokaj premenilo pri obertnikih in rokodelcih; bistre glave in pridne roke bojo brez over započele to in uno, in kdor ne bo šel s časom naprej, bo mogel zapreti svojo delavnišnico in prodajavnico, ker kupci bojo šli drugam kupovat.

Kamor se tedaj ozremo, povsod čujemo glas: „Naprej! Nikar nemarno se deržati starega, ampak pozvedovati, kaj se dela in godí novega po svetu, kako se spravlja to in uno, da se zboljšuje kmetovanje in povzdiguje obertnijstvo“. Kdor misli, da mu ni treba mar biti za nove znajdbe, nove skušnje, takega bojo novi časi v čedalje večjo zadrego spravili.

Kdor pa z novim časom napredova, temu pa tudi ni treba zametovati vsega svojega starega, kar vé, zna in ima; ker veliko tega, česar si je v pridnem napredovanji pripravil in napravil, je dobro, če je sedaj že tudi staro, ker se opira na to, kar je pred malo leti še novo bilo.

Tako ne bo umen kmetovavec in obertnik zametoval vsega starega, pa tudi dremal ne bo in ne spal, ampak vedno bo imel očí odperte na to, kar svet novega na dan prinaša, da poskusi vse, obderží pa za-se to, kar je njegovemu kmetijstvu ali obertnijstvu v dobiček in čast.

Zato kliče naš list vsem ob novem letu: Le naprej! S pomočjo Božjo ne bo bistri glavi, pridnim rokam in pa poštenosti sreča nikdar slovesa dala. Tedaj „Le naprej! Čedalje bolj naprej!

Gojzdnarstvo.

Cesarske preskušnje za take gojzdnarje, ki hočejo samostojno službo gojzdnega gospodarstva nastopiti, so bile lani za južne avstrijanske dežele v Ljubljani mesca oktobra. Časnik „Mitth. d. Forstw. d. öst. Alp.“ piše o teh preskušnjah, da se je še 7 gojzdnarjev oglasilo, ki so se hotli tem preskušnjam podvreči, al eden je v tem zbolel, eden pa je bil na Ogersko prestavljen in se je tedaj v Budi izpraševati dal.

Veseli smo — pravi omenjeni časnik — da zamoremo reči, da so se izpraševani letos popolnoma dobro obnesli in da so pokazali, da jim je gojzdnarstvo živo pri sercu. Na koncu preskušnje se je enemu dalo spričalo, da je za samostojno gojzdnarsko službo „posebno ugoden“, štirim drugim pa da so „ugodni“.

Veseli smo pa dobrega izida teh preskušinj toliko bolj, ker v južnih deželah našega cesarstva še zmiraj silno pomanjkuje dobro izučenih in izurjenih gojzdnarjev, in da je tedaj spet 5 novih, ki bojo v stanu prevzeti službo samostojnega gojzdnega gospodarstva.

Vprašanja, ki jih je poslalo c. k. ministerstvo notranjih oprav iz Dunaja in ki so jih mogli izpraševani pismeno izdelati, so bile:

1. Kaj se pravi gojzd trebiti in kteri prikazki v rasti gojzdov sami kažejo, da je koristno in potrebno gojzde trebiti? Kteri dobički izvirajo iz tega, ako se pametno trebijo gojzdi, in kdaj naj se začne, kdaj ponavlja to delo, kako deleč in kam naj sega, da se doseže zaželjeni namen?

2. Po kolikih potih se dá sploh les prodajati? Kdaj je ena, kdaj druga pot očitno bolja? in ktere opravila segajo zastran prodaje lesa v opravilstvo gojzdnega oskerbnika?

3. Ktere pravila veljajo sploh zastran posekovanja gojzdov, kar se tiče sekanja, velikosti in podobe posekov in primernega vredjenja v tem? in kakošna škoda se dela gojzdom, ako se te pravila zanemarijo?

Domovina mnogoverstnih sadežev.

Mikavno bi utegnilo biti našim bravcem, da bi vedili: odkod je prišel k nam ta in uni sad, kterega mislimo, da je morebiti naš od nekdaj.

Jabelka so prišle iz Sirije in Egipta na Gerško, odtod pa na Laško in iz Laškega so se razširile naprej po svetu. Rimci so jih poznali le 29 plemen, in tisto drobno rudeče jabelko, ki se še dandanašnji Api imenuje, je Apij zasadil na Laško.

Hruške najbolje so prišle iz Aleksandrije, iz Numidije, Sirije in Gerškega. Plini jih je poznal 34 plemen. Tiste prijetno-dišeče hruške, ki se bergamote imenujejo, so prišle še le ob času križarskih vojsk iz Perzije ali iz Turčije v Evropo. Bergamot se pravi v turškem jeziku „knežinja“.

Češnje so dobili 100 let pred Kristusovim rojstvom v Rim iz Ponta v mali Azii. Lukul jih je iz azijatiškega mesta Cerasus prinesel; odtod se še v latinskem jeziku dan današnji češnji „cerasus“ pravi. Leta 40 so prišle češnje na Angležko. Lavorove ali lorberjeve češnje so se imenovale tiste prijetne grenjklate češnje, ki so jih Rimci cepili na lavorove drevesa.

Češplje (slive) so v Sirii in Armenii domá; ob križarskih vojskah so jih zaplodili na Francozko in Nemško. Iz Damaska je tista sliva, ki se dan današnji „damaščanka“ zove. Nekdaj so iz jutrovih dežel le suhe češplje v Evropo vozili.

Breskve smo prejeli iz Perzije; ob času imenitnega latinskega pisatelja Plinija je bilo breskev v Rimu še celó malo. Pravijo, da so breskve v Perzii strupene, da pa zgine ta strup iz njih, kadar se presadé v ptuje bolj severne kraje. Jederca tudi pri nas niso brez strupa in sicer tistega, ki se „pruska kislina“ (Blausäure) imenuje.

Oreh so ob času rimskih vojsk iz Perzije prinesli v Rim; odkodar tudi ime „laški oreh“ (welsche Nuss); véliki orehi so iz Ponta, zato se imenujejo „pontiški orehi“.

(Konec sledí.)

Novo leto 1824.

Povestica. Spisal Davorin Terstenjak.

Ni bilo soluca viditi na starega leta dan. Gosta megla se je kadila tako, da nismo iz naše dolinice vidili ne v širokoro ne visoko. Proti večeru še je bilo huje. Začela je burja pihati in neusmiljeno lica briti. Zgodaj smo v hiši prižgali luč, in težko očeta pričakovali, ki so nam s hlapcom „v verh“ po vina šli. Mati so ravno stavili lopare v peč, na kterih so se tolčne gibanice cedile. Mi otroci pa smo okoli njih skakali in sline cedili.

„Oče pridejo!“ zavriska zdajci najstareja sestrica, in vsi hipoma smuknemo v hišo. Na miglej smo že tudi na kolenih bili. Zakaj pa to? — kaj ste Turčini? — bode morebiti kdo vprašal. O ne! al poznali smo vsi očetovo voljo, da berž, ko oni iz vinograda pridejo, molimo „Zdravo Marijo“. Oče torbo odložijo, in k nam pokleknejo. Al na herbtu je še zmiraj visel velik žurč. Veste li, kaj je žurč? Velika lesena okrogla posoda; Horvati ji pravijo čutura.

Ko smo ravno za „uboge duše v vicah“ molili, nas prestraši glas v hišo stopivšega ptujca. „Huš, huš, huš! Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ „Na veke Amen!“ odgovorimo in se prekrižamo. Popotnik je bil sivoglav dolgobradec, pravi Resimar (barba clarus); očí so se mu svetile

kakor sovi ponoči. Bali smo se ga mi otročiči. Ptujec viditi nas plahe hitro reče: „Ne bojte se me; sem pošten mož; iščem samo za to noč stanišča pri vas v Boga ime“. Po marni se mu je poznalo, pa ni bil rojen med Šavnico in Pesnico. Težke usta so ga ovadile za Korošca. Oče ga povprašajo rekoč: „V ime Boga! Pod mojo streho hočete prenočiti? Radi Vas vzamemo v gostje, pa povejte nam, stari možak, odkodi ste?“ „Sem doma iz Pečic na Koroškem, tam, kjer kralj Matjaš počiva“. „Kralj Matjaš, kralj Matjaš! kakošen je ta kralj?“ — radoveden jaz najmlajši med otročiči povprašujem. „Sram te bodi! že v šolo hodiš poldrugo leto“ — zavernejo mati — „pa še ga ne poznaš, kaj pa se nek v šoli učite?“ Stari hlapec pa, kteri je veljal med nami otroci za vidovino, to je, za človeka, kteri vse zna, celó leseno laž napraviti, prav modro na to reče: „Kralj Matjaš je bil najstarji brat kralja Davida“. Ptujec mu popravi: „Brat ravno ne, vendar njegov verstnik, in počiva v Pečicah. Kadar mu brada bode devetkrat okoli mize zrastla, bode se zbudil s svojimi junaci, in slovenski zemlji bode cvela spet zlata dôba, zato mi Korošci pravimo „Kralj Matjaš zlata dôba naša“.

„Pa idimo sedaj jest“ — rečejo mati — „po večerji jim utegnete pripovedovati po dobri môti.

Za mizo se vsedemo. Bila je miza iz orehovega lesa, napravljena prav umetno, ter je staremu mojemu stricu, ki so jo napravili, ko so po meni se kerstitki služili, delala veliko čast. Večkrat so me malega dečka na mizo postavili pa rekli: „Glej, dečko, ta miza je tako stara, kakor si ti. Jaz sem jo napravil“. Čez mizo je bila bela rijuha pogernjena, sošita iz ogerskega platna. Darovali so jo moji materi rajna teta, ktera so vsako zimo na Ogersko prest hodili. „Tù jo imaš“ — so materi djali — „da boš imela kam otroka poviti“. Al materi se je prelepa zdela, in rabili smo jo le za mizno rijuho. Joj otroku, kteri jo je pobrodal. Žlice smo imeli rožene, nože in vilice pa so imele lepe slivove černè. Nedavno kar nam jih je bil kovač prinesel. Mogel sem mu pomagati pri kovu meh vleči, da so me žuli še dolgo pekli.

Mene so porinili v kot poleg ptujca, ravno pod Božjo martro, ktera je v kotu visela, in pod Betlehemom, ki nam ga je hlapec za sveti večer umetno napravil.

Kmali se najémo. Jaz se k ptujcu obernem pa mu rečem: „Sedaj, stric, nam povejte od kralja Matjaša“. Ko te besede izgovorim, polijejo svetle solzice obraz našega gosta. „Zakaj se jočete, dragi?“ — rečejo mati. „Oj, žalosten spomin! Imel sem mal hramec pod Pečicami, v njem pa ljubo ženko in tri fantiče; ženko in dva fantiča mi je vzel kralj Matjaš“. „Kako to?“ vsi iz enega gerla baramo.

Ptujec nam začne praviti: „Znana Vam je povest, da na Koroškem kralj Matjaš počiva. Bil pa je kralj Matjaš dober kralj. Dal je same zlate kovati. Drugega dnarja niso poznali. Zato so bili takrat zares zlati časi. Pod košatimi lipami so naši očaki vsaki dan rajali, in v svitle kozarce rujno vince natakali. Bil je kralj Matjaš slovensk kralj — naše gore list. Zbralo si ga je ljudstvo na celovškem polji, in v starem Kèrnu je imel svoj prestol. Noč in dan so bile odperte vrata gradske in vsak revež si je lahko sprosil milost in pravico. Ker je pa kralj Matjaš bil bogat kralj, so mu bili drugi kralji zavidni, in kakor gosenc na repišče je enkrat iz onega kraja, kjer solnce zahaja, prišel sovražnik nad Matjaša in v kervavem boji pokončal njegovo vojsko do sto zvestih junakov. Vendar, ker je bil pravičen kralj ni bil ubit, ampak ko ga v begu sovražnik že meni zajeti, se odpre skala v Pečicah, do kterih je pobegnil, pa ga skrije pred britkim mečem sovražnikovim. Tam sedaj počiva s svojimi junaki, in kadar bode njegova brada devetkrat okoli mize zrastla, ga bode gora nazaj dala, da srečno vlada slovenski rod. Izvoljenim večkrat ugodi do njega priti. Bil je pri Pečicah neki kovač, in ta je, ko je po gori glogovega ročnika za kladivo iskal, našel dupljo, skoz ktero v hipu pride v prečuden svet. Vidi kralja Matjaša pri okrogli kamnati mizi sedeti in dremati. Njegovi junaki pa ležijo podolgoma na tleh. Na mizi je bila debela mošnja zlatov. Kovač jo vzame, in je bil odslej bogat mož. Pravijo, da na starega leta dan lahko to dupljo najde. Šli smo tedaj vsi, in ko se malo čase plazimo po bregu, se izmakne snežnata plahta, in mi odnese ženo in dva sinčeka v globoki brezden, da ju nisem nikdar več vidil. Samo enega sinčeka sem rešil nesreče, prijemši ga za roko. Močen glog je naji obderžal, da nisva tudi mi dva padla v brezden za unimi. Zapustim potem žalosten kraj. Bog je mojo prazno vero hudo kaznoval. Bolezni so mi požerle vse premoženje, in me spravile na beraško palico. Sinčeka je vzel moj svak in mi ga redí“.

Tukaj sklene ptujec svojo pripovedko, — mi pa smo bili vsi tihi in na miru kot ribe, kadar vodice (terneke) zagledajo. Starec pa si je brisal debele solze z lica.

(Dalje sledí.)

Ozir po svetu.

Rusi.

Po razsodbi nekega duhovitega Nemca v začetku 19. véka.

Vsi narodi slovanski iz Azije pridši in drugo evropejsko pervotno pokolenje za Germani, starim kot Sciti in Sermati znani, delajo prehod od Jutrovljanov do Zahodnikov. Oni so veliko bolj polteni (sinnlich) kakor celtiški narodi in nosijo brade kot Iztočani, so bolj srednje kot velike postave, ljubijo ples, petje in godbo, so večidel černih las in očí poleg rujave boje (farbe); vsem je lastna velika učljivost, ki se vsemu prilagoditi vé; njih duh od čudovite posnemljivosti in pa dobra volja temu boljšemu bližati se, sta krasna poteza narodnega značaja, akoravno je mnogim služnost tako draga, da bi se je ne znebili radi. Ta služnoljubnost je kriva, da sta „Slave“ in „Sclave“ dosegla enaki pomen.

Vse te slovanske ljudstva od talijanske meje do bregov ledénega morja in od Visle do Irtiša, ki so nekdaj na Nemškem gospodovale, zmagane bile in iz narodnega sovraštva od teh tako černo večkrat popisane kot Amerikanci od Španjolov — so naj manj se udeležile evropejske omike, overane po jeziku, nravnosti in vladni sostavi, posebno pa po Mogolskem gospodstvu; sicer bi Rusija bila mogla stopiti na vikšo stopinjo v evropejski izobraženosti, ker je zgodaj prišla v dotiko s Carigradom. Še leta 1542 je Ivan Car danskemu kralju nazaj poslal bijočo uro z besedami: „On veruje v Boga in se ne pečá s planetami in znamnji“. — Vse te ljudstva slovanske so bolj dobrovoljne kot resnobne, bolj divje po nravi kot po sercu, in imajo mnoge sposobnosti in prirode. Še pijan Rus ni zagaten, nagel in sirov, ampak dobrovoljen in kušljen *) — ako se ne valja popolnoma pijan na tléh. Vsi odlikujejo se po stanovitnem ponosu, ki ga Rusi naravno naj bolj kažejo po gizdosti in zapravljivosti in se imenujejo „Slavence“, kakor se je na priliko nek drug narod v naši dobi „vélikega“ imenoval.

Deržavni velikan rusovski, čigar ustni dih v ledu drevení, dočim mu samorastne melone pri nogah rastejo, ima eno nogo na nemški meji, drugo v Kini in Ameriki — segaje od belega do černega morja. Tù solnce nikoli ne zahaja in Rusija čini 9. del poljudenega sveta in 20. del cele poveršine zemeljskega kroga. V Taurii in Kaukazii precveta mila pomlad, ko še sneg pokriva stolno mesto in sedlón v Koli si izpod leda puka pičel mah za hrano. — Kirgiz gleda v plavo vedno jasno nebo — Čukče v merklo devet mescov dolgo noč. Rusija ni deržava, ampak je svet, in četert leta bi lahko porabil, kdor bi jo naravnost prehoditi hotel, vsaki dan na saneh prevalivši šestnajst milj. S tem so Rusi ponosni, in vendar je Rusija ravno v svoji velikosti revna — tergovina, brodarstvo, obertnije, umetnosti in vede še le v postanku.

*) Küssend. V mojem kraji se vedno sliši: „moje kušljeno dete“, „kušljena mati“. Pis.

Gerški Aleksander bi ne bil haptil po luni, ko bi bil viditi mogel svet rusovskega Aleksandra, veči od rimskega cesarstva, tudi od arabskega in španjolskega v njuni cveteči dôbi. Okoli 50 milijonov ljudí za osnove severa in na pokoršino izhoda izkojenih stojí na povelje današnjemu Aleksandru, ki na 350.000 štirjaških miljah raztreseni živé; sledoma pride 142 ljudí na štirjaško miljo.

Kaka bi bila nek Rusija, ako bi Petra vélikega ne bili sledili vladarji, kteri bi bili z njegovo serčnostjo in politiko začeto delo nadaljevali! Ako bi bila Katarina II. manja bila osvojivka!! — Aleksander bo Petra nadaljeval, in kmali se slišalo ne bo od služnosti, ktero bo blagi vladavec laglje odpravil pri svojih Rusih, kakor pri nemških baronih. Kmali se ne bojo smejali, kadar se bo govorilo od rusovske nravnosti in od rusovskih ved in umetnost, od rusovskega jezika, tako malo kakor Francoz pri besedi „Allemand“! Učili se bomo ruski, kakor pred 50. leti angležki, in že zlato pismo (Bulle) šteje v dolžnost cesarom in knezom umeti slovanski jezik! (Konec sledí.)

Novičar iz mnogih krajev.

Po pismu iz Benetk v teržaškem časniku se bota presv. Cesar in Cesarica danes opoldne v Padovo podala; iz Brešije gresta v Monco, kjer se bota 4 dní mudila, iz Monce pa naravnost v Milan, kamor prideta berž ko ne 15. dan t. m. V Milani bota ostala 3 tedne, in potem obiskala velikega vojvoda toskanškega, vojvoda modeneškega in vojvodino parmazansko. Na poti domú, ki bo zadnje pustne dní, bota ostala še 6 dní v Benetkah in se potem čez Treviž, Videm in Gorico podala; iz Nabrežine, pravijo, se bota pa po novi železnici do Postojne peljala, ondi ogledala postojnsko jamo, potem pa spet po železnici naprej v Ljubljano in tako naprej. — Sliši se, da je naprava telegrafa iz Reke v Karlovec in iz Zagreba v Sisek že dovoljena, in da se bota ta dva telegrafa napravila že to leto. — Še zmiraj je prusko-švajcarski razpor tam, kjer je bil. Zavezni zbor v Bernu se je začel 27. dan p. m.; več predlogov mu je bilo predloženih, kterih bistvenost pa je: naj se vlada poganja še dalje kar je moč za mirno spravo; ako pa ni moč doseči častne sprave, naj bo vojska; Švajca naj vzame 30 milijonov frankov na pósodo in izvoli naj se višji vojskini poveljnik. Brez dolgega besedovanja so bili vsi predlogi poterjeni; 110 odbornikov je kot en mož vstalo iz svojih stolov in s tem enoglasno izgovorilo svoj „amen“. Dufour je bil za višjega poveljnika, Freiherose pa za glavarja generalne komande izvoljen. Od vseh krajev vrejo mladi in stari in se zapisujejo v armado; za živež družine takih prostovolcov, ki nimajo lastnega premoženja, se nabirajo dnarji, in domoljubnim Švajcarkam je oklicano povabilo, naj se oglasijo, ki bi hotle v vojski ranjenim streči; z eno besedo: vès narod je na nogah. Al še ni odbila zadnja ura; še zmiraj telegraf in kurirji avstrijanske, angležke, francozke in pruske vlade nosijo pisma semtertje, da bi se brez vojske poravnal razpor, in še ni vse upanje pri kraji, da bi to mogoče ne bilo. Vendar najti tiste srednje poti, ki bi bila na obé straní prava, dosedaj ni še obveljalo. — Zavolj parižkega zbora se je sedaj to za gotovo zvedilo, da se je pervikrat snidil v sredo, zadnji dan p. l.; vladni francozki časnik „Moniteur“ pravi, da se ima porazumiti o tem, kako naj bi se konec storil tistim razpertijam, ki overajo izgotovljenje mirú po rusovsko-turški vojski. Sliši se, da bo rusovska vlada za to, da odstopi Bolgrad, odškodovana na besarabiški meji. — Iz Španjskega, kjer se ne more nobeno ministerstvo za dalj časa ustanoviti, se spet govorí, da bo Narvaez zgubil višjo ministersko službo, in da berž ko ne bi utegnil spet O'Donnell na njegovo mesto priti; kraljica ne mara več toliko za Narvaez-a kakor nekdaj, in sliši se, da tudi Napoleon bi raji imel O'Donnella na čelu ministerstva. — V zadnjem novičarji smo povedali od tiste strašne prigodbe, ki se je primerila v Napolji, ko se je v nekem magazinu smodnik vnel in vse pokončal krog sebe, in spet se sliši, da so nekega vojaka zasačili, ki je ravno smodnik posipal do nekega drugega magazina pri sv. Barbari; ako bi se bil ta hram, poln smodnika, vnel, pravijo, da bi bilo pol mesta v nevarnosti. Vidi se iz tega in drugih prigodb, da na Napolitanskem se pripravljajo hude rečí. — Iz Švajca se bere, da se je unidan odtergal plaz z neke gore in zasul memogredočega kmeta; k sreči je vidil to nek drug kmet, ki hitro teče v bližnjo vas ljudí na pomoč klicat; berž je bila vsa vas z lopatami na nogah in letí nesrečnemu pomagat. To je bilo ob devetih dopoldne. 6 ur so kidali sneg, pa še ni bilo sledú nesrečnega človeka; že so skor obupali ga najti — kar ga najdejo. Stal je v snegu, z golido mleka na herbtu, brez zavesti. Ko pa ga opihlja spet podnebni zrak, se mu poverne počasi spet življenje, in kmali je tudi govoriti začel; le iti ni mogel; dva korenjaka ga tedaj nabašeta in neseta v bližnjo vas, kjer je v malo dnéh spet tako okreval, da je mogel vstati in se verlim ljudém zahvaliti, ki so berž na pomoč prihiteli in mu oteli življenje.

Novoletnica.

Vidili smo novo leto;
Čuden mož se meni zdi,
Suknjo ima vso zapeto,
Roci u žepu derží.

Upertiv ima na rami,
Kakor cunjar b'sagi dve,
Kaj da vse ima u krami,
Kdo povedati to vé!

Toda kupčevati noče,
Bogajme tud' nič ne dá;
Jemlje vsak kar le kdor hoče,
Ker odperti koš ima.

Noče se nikjer muditi,
Za-nj somnja po mestih ni,
Robe čul ga ni hvaliti,
Kar na svetu jih živi.

Kdor pa derzno stopil h košu
Pa nabral si je blagá,
Vsak si dobro srečo voši,
Radost se v očéh mu zná.

Kdo jezičneža je Juda
Vidil tacega še kdaj,
Da brez dnarja in brez truda
Bi dobil od njega kaj?

Bratje! berzo jo stopimo,
Ino ropajmo moža,
Le nikjer se ne mudimo,
Da ne odtegne nam petá!

Josip Novak.

Stan kursa na Dunaji 31. decembra 1856.

Obligacije deržavnega dolga	5 %	81 1/2	fl.
	4 1/2 „	70 1/4	„
	4 „	63 1/2	„
	3 „	49 1/4	„
	2 1/2 „	40 1/4	„
Oblig. 5% od leta 1851		B 90	„
Oblig. zemljiš. odkupa 5%		87	„
Zajem od leta 1834		273	„
„ „ 1839		128	„
„ z loterijo od leta 1854		107 1/8	„
„ národni od leta 1854		83 1/8	„

Esterhaz. srečke po 40 fl.		70	fl.
Windišgrac. „ „	20 „	22 1/2	„
Waldštein. „ „	20 „	25	„
Keglevičeve „ „	10 „	11 3/4	„
Cesarski cekini		4 fl. 55	
Napoleondor (20 frankov)		8 fl. 13	
Suverendor		14 fl. 20	
Ruski imperial		8 fl. 30	
Pruski Fridrihsdor		8 fl. 45	
Angležki suverendor		10 fl. 22	

Nadavk (agio) srebra: na 100 fl. 6 1/4 fl.

Odgovorni vrednik: Dr. Janez Bleiweis. — Natiskar in založnik: Jožef Blaznik.